

1. ΚΕΙΜΕΝΟ:

Μ. Αναγνωστάκη, «**Νέοι της Σιδώνας 1970**»¹
(Κ.Ν.Α. Β' Λυκείου, σσ. 297-298)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Στηριζόμενοι στο συγκεκριμένο ποίημα, να διακρίνετε ποια από τα παρακάτω γνωρίσματα χαρακτηρίζουν την ποίηση του Μ. Αναγνωστάκη:
  - α) Λιτός λόγος
  - β) Θρησκευτικότητα
  - γ) Συμβολισμός
  - δ) Ρεαλισμός
  - ε) Πικρή ειρωνεία
  - στ) Λυρισμός
  - ζ) Πολιτικές - κοινωνικές αναζητήσεις

Να βάλετε σε κύκλο τα γράμματα που αντιστοιχούν στις σωστές απαντήσεις, παραπέμποντας, όπου είναι δυνατόν, και σε σχετικούς στίχους.

2. Σε ποιο ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη παραπέμπει ο τίτλος του ποιήματος και πώς συνδέεται το περιεχόμενό του με εκείνο του ποιήματος του Μ. Αναγνωστάκη;
3. Πώς συνδέεται η χρονολογία του τίτλου:
  - α) με τον ποιητή και τα βιώματά του;
  - β) με την ιστορική πορεία του τόπου;

---

¹ Γενικά για το έργο του Αναγνωστάκη και το συγκεκριμένο ποίημα, βλ. και *Βιβλίο του Καθηγητή, Ποίηση 4*, σσ. 88-97.

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Ποια είναι η αρχιτεκτονική διάρθρωση του ποιήματος;
2. Ποια πρόσωπα συμμετέχουν στην ποιητική σκηνοθεσία και ποιος ο ρόλος τους;
3. Στο ποίημα «Νέοι της Σιδώνας 1970» ο αφηγητής τοποθετείται κριτικά απέναντι στη νεανική συμπεριφορά. Πώς κλιμακώνεται η κριτική του;
4. α) Με ποιες λέξεις / φράσεις διαφαίνεται η στάση του ποιητή απέναντι στους νέους;
β) Να τις κατατάξετε σύμφωνα με την ένταση και τη φόρτισή τους.
5. Πώς συνδέεται ο τελευταίος στίχος με το υπόλοιπο ποίημα και ποια είναι η λειτουργία του;
6. Διαβάζοντας το ποίημα, ο αναγνώστης έχει την εντύπωση ότι διεξάγεται ένας διάλογος σε δύο επίπεδα.
α) Με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται αυτό;
β) Ποιοι είναι κάθε φορά οι υποτιθέμενοι συνομιλητές;
7. Με ποιο τρόπο τονίζει ο ποιητής την τυπική και όχι ουσιαστική ενασχόληση των νέων με τα μεγάλα προβλήματα του τόπου;
8. Στην πορεία του ποιήματος ο ποιητής υποσκάπτει τα όσα εγκωμιαστικά έχει αναφέρει στην αρχή για τους νέους. Ποιες τεχνικές χρησιμοποιεί για να το πετύχει;
9. Σε τι αποσκοπεί η έντονη χρήση επιθετικών και επιρρηματικών προσδιορισμών στο ποίημα και ποια η σημασία τους;
10. *«Ο τόνος του ποιήματος είναι ειρωνικός. Η γλώσσα είναι άλλοτε καθημερινή και άλλοτε «καβαφίζουσα» (μίμηση της γλώσσας του Κ. Καβάφη), ενώ γενικά κυριαρχεί η ρεαλιστική γραφή»².*
Ποια από τα στοιχεία που παρέχει το ποίημα στηρίζουν την άποψη αυτή;

---

² Καρβέλης Γ. *Η νεότερη ποίηση-θεωρία και πράξη*, εκδ. Κώδικας, Αθήνα, 1983, σ. 182.

11. Σύμφωνα με την άποψη του Λ. Πολίτη³ «*Τα ποιήματα του Μ. Αναγνωστάκη κρατούν έναν τόνο χαμηλόφωνο και εξομολογητικό, ξεκινούν από το ατομικό περιστατικό αλλά εκφράζουν μαζί και τη διάμευση των ελπίδων της γενιάς του*».

Να προσπαθήσετε να δικαιολογήσετε αυτή την άποψη δίνοντας και τις σχετικές αναφορές σε στίχους του ποιήματος.

2.3 Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Να αποδώσετε σύντομα σε πεζό λόγο την υπόθεση του ποιήματος
2. Να σχολιάσετε την πρόταση και τη σημασία της λέξης «Κανονικά» στον πρώτο στίχο.
3. Πώς παρουσιάζει αρχικά ο ποιητής τη νεανική ομάδα; Εσείς πώς τη χαρακτηρίζετε με βάση την περιγραφή του ποιητή;
4. Πώς συμπεριφέρονται οι νέοι του ποιήματος;
5. α) Πώς διασκεδάζουν οι νέοι του ποιήματος;
β) Τι ενοχλεί σ' αυτόν τον τρόπο διασκέδασης τον ποιητή; Συμφωνείτε με την άποψή του;
6. Πώς εμφανίζεται και πώς εξαντλείται στους Νέους της Σιδώνας η διάθεση για αγώνα που συνήθως χαρακτηρίζει τους νέους;
7. Να συγκεντρώσετε μέσα από το ποίημα στοιχεία της συμπεριφοράς των νέων που δικαιολογούν τη στάση του ποιητή απέναντί τους.
8. Ποιες είναι οι επιφανειακές και οι βαθύτερες διαφορές των προσώπων του ποιήματος;
9. Να σχολιάσετε τη χρήση και τη σημασία του επιρρήματος «προώρως» στον τελευταίο στίχο του ποιήματος.
10. Πώς επηρεάζει η στάση και η φιλοσοφία ζωής των νέων την ψυχική διάθεση του αφηγητή;
11. Να αναπτύξετε τον τελευταίο στίχο του ποιήματος σχολιάζοντας τον τόνο και τη σημασία του για το ποίημα.
12. Η φράση «Σιδώνιοι νέοι» αποδίδεται συχνά, ως χαρακτηρισμός, σε κάποιους νέους. Πώς αντιλαμβάνεστε το συμβολικό περιεχόμενό της;

---

³ Πολίτης Λ., *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1985, σσ. 336-337.

2.4. Σχολιασμός αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Κλ. Κύρου, «Κιβωτός του Νώε»⁴

*Ήταν κι η επανάσταση
Πέρα από κάθε κίνητρο
Μια ιδεώδης διέξοδος.*

*Τόσες ζητωκραυγές
Τόσα όνειρα
Τόσες αστραπές
Πού να χωρέσουν.*

*Ύστερα από την καταστολή
Οι θλιβεροί επιζώντες
Είκοσι χρόνια περιφέρουν
Τα λείψανα της πυρκαγιάς.*

*Κι αναλογίζονται με κάποιο φθόνο
Τις αναλλοίωτες μορφές Εκείνων
Που έπεσαν σε μιαν ακμή.*

1. α) Πώς λειτούργησε η «επανάσταση» για τα κεντρικά πρόσωπα αυτού του ποιήματος;
- β) Σε τι διαφέρουν τα πρόσωπα αυτά από τους κατά καιρούς «Νέους της Σιδώνος»;
2. Ποιους φθονούν και γιατί οι «θλιβεροί επιζώντες»;

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Το ποίημα οργανώνεται πάνω σε αντιθέσεις άλλοτε φανερές και άλλοτε όχι. Να τις εντοπίσετε και να τις παρουσιάσετε.
2. α) Συμφωνείτε με τις απόψεις του ποιητή για τους νέους;
β) Θα αποδεχόσαστε τις αντιρρήσεις του ως μία πτυχή του χάσματος των γενεών;
3. Να συγκρίνετε τον τρόπο διασκέδασης των Σιδώνιων νέων με τον τρόπο που διασκεδάζουν οι νέοι σήμερα.
4. Ποια από τα δεδομένα και τα μηνύματα του ποιήματος επιτρέπουν να χαρακτηρίσουμε την ποίηση του Μ. Αναγνωστάκη ως πολιτική, απαισιόδοξη αλλά και βαθύτατα ηθική.⁵
5. Αφού μελετήσετε το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη «Νέοι της Σιδώνας 400μ.Χ.»⁶, να συγκρίνετε τους νέους που παρουσιάζονται σ' αυτό με τους Σιδώνιους νέους του Αναγνωστάκη.

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Αφού διαβάσετε το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη: «Νέοι της Σιδώνας 400 μ.Χ.», να το συγκρίνετε με το ποίημα «Νέοι της Σιδώνας 1970» του Μ. Αναγνωστάκη και να καταγράψετε σε σύντομο δοκίμιο τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρουσιάζουν στον τίτλο, στην έκταση, στη στιχουργική, στο ύφος, στη δομή και στο περιεχόμενο.
2. Η ποίηση του Μ. Αναγνωστάκη συχνά χαρακτηρίζεται από τους μελετητές ως ποίηση της ήττας⁷. Πιστεύετε ότι στο συγκεκριμένο ποίημα υπάρχουν στοιχεία που επιτρέπουν έναν τέτοιο χαρακτηρισμό;
Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

---

⁴ Κύρου Κλ., «Κιβωτός του Νώε», *Η ελληνική ποίηση. Η πρώτη μεταπολεμική γενιά*, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1985, σ. 291.

⁵ Πολίτης Λ., *αυτ.*, σσ. 336-337.

⁶ Κ.Ν.Α., Β' Λυκείου, σσ. 129-130.

⁷ Σχετικά μ' αυτού του είδους την ποίηση βλ. Λεοντάρης Β., *Η ποίηση της ήττας*, εκδ. Έρασμος, Αθήνα 1983.

3. Να βρείτε και να παρουσιάσετε στην τάξη μελοποιημένα ποιήματα του Μ. Αναγνωστάκη.
4. Να απευθυνθείτε σε γραφεία εφημερίδων για να αναζητήσετε και να συγκεντρώσετε φωτογραφικό και γενικότερα δημοσιογραφικό υλικό από τις εκδηλώσεις και την κοινωνικοπολιτική δράση των νέων κατά την περίοδο 1960-1980 στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. Στη συνέχεια να οργανώσετε μικρή έκθεση του υλικού αυτού, κατατάσσοντάς το κατά θέματα, όπως π.χ. καθημερινή ζωή, τραγούδι, τέχνες, διαδηλώσεις, κομματικές οργανώσεις, συμμετοχή στα μεγάλα ιστορικά και πολιτικά γεγονότα κ.λπ.
Τέλος, μία από τις ομάδες εργασίας θα μπορούσε να παρουσιάσει και να σχολιάσει το υλικό συντάσσοντας ένα σχετικό συνοδευτικό κείμενο.
5. Όπως οι Σιδώνιοι νέοι, έτσι και μερικοί νέοι της εποχής μας, συχνά δεν ασχολούνται ουσιαστικά με τα μεγάλα προβλήματα του τόπου μας, αλλά υιοθετούν μια τυποποιημένη επαναστατική συμπεριφορά, που δε δίνει όμως λύσεις. Ποιες, κατά τη γνώμη σας, είναι οι αιτίες και οι πτυχές αυτής της στάσης;
Να γράψετε ένα δοκίμιο περίπου 600 λέξεων, το οποίο θα μπορούσε να συνοδεύεται και από σχετικό φωτογραφικό υλικό.
6. Πώς και σε ποιο βαθμό μπορεί η ποίηση να ευαισθητοποιήσει και να διδάξει τους αναγνώστες της; Να απαντήσετε γράφοντας ένα δοκίμιο γύρω στις 600 λέξεις αξιοποιώντας στην ανάπτυξή σας και τις παρακάτω σχετικές απόψεις:

*«ποίηση δεν είναι ο τρόπος να μιλήσουμε
αλλά ο καλύτερος τοίχος να κρύψουμε το πρόσωπό μας»*
(Μ. Αναγνωστάκης)

«Να γίνει η τέχνη δεν μπορεί της κοινωνίας η μαμή»
(W.H. Auden)

«Ξέρω: κηρύγματα και ρητορείες πάλι, θα πεις,

*Ε, ναι λοιπόν. Κηρύγματα και ρητορείες.
Σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις
Να μην τις παίρνει ο άνεμος.»*

(Μ. Αναγνωστάκης)

*«Και με το πλήθος έγινα σαν ένα σώμα
γιγάντιο σώμα
π' ανασαίνει.»*

(Μ. Κατσαρός)

*«Γιατί' όπως πολύ σωστά είπε κάποτε κι ο φίλος μου ο Τίτος⁸
'Κανένας στίχος σήμερα δεν κινητοποιεί τις μάζες
Κανένας στίχος σήμερα δεν ανατρέπει καθεστώτα.'»*

(Μ. Αναγνωστάκης)

*«Ο καλλιτέχνης ο αληθινός δεν είναι, όπως λένε,
της εποχής του, είναι αυτός ο ίδιος η εποχή του.»*

(Γ. Σεφέρης)

---

⁸ Ο Αναγνωστάκης αναφέρεται εδώ στον ποιητή Τίτο Πατρίκιο.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία (20 λεπτά περίπου)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: .....

ΤΑΞΗ: ..... ΤΜΗΜΑ: .....

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Μ. Αναγνωστάκης, «Νέοι της Σίδωνος 1970»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποια στάση τηρούν απέναντι στα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα οι νέοι του ποιήματος;

.....

Μονάδες 5

2. Στο ποίημα ο ποιητής τοποθετείται κριτικά απέναντι στη νεανική συντροφιά. Πώς κλιμακώνεται σταδιακά η κριτική του;

.....

Μονάδες 5

3. Ποιο είναι το νόημα του τελευταίου στίχου;

.....

Μονάδες 5

4. Σε τι αποσκοπεί, κατά τη γνώμη σας, η συσσώρευση επιθέτων και επιρρημάτων στο ποίημα;

.....

Μονάδες 5